

AGRAÏMENTS

Entre els mesos de maig de 2010 a novembre de 2011 portàrem a terme la revisió exhaustiva del material epigràfic per diferents museus i magatzems de Catalunya. Gràcies a l'ajuda constant rebuda de totes les institucions i persones involucrades en la conservació d'aquests materials amforals ha estat possible reunir un gran volum d'informació, amb una xifra final que supera els sis-cents segells. Això ens ha permès tornar a revisar l'antiga documentació publicada des dels anys setanta per R. Pascual i altres autors, així com sumar totes les novetats obtingudes durant les excavacions arqueològiques dels últims vint anys. No volem que falti ningú a la llista d'agraïments i insistim, una vegada més, que sense l'ajuda de moltes persones aquest treball no hauria obtingut els resultats desitjats.

Volem començar amb un agraïment al Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i en especial a les persones de Magí Miret Mestre i Maite Masort Roca. La major part dels materials de Can Tintorer i Can Pedrerol es conserven al museu i al magatzem Pare Manyanet de Molins de Rei, on hem rebut el suport més sincer de la seva directora, Maria Eugènia Ripoll, i la seva col·laboradora Gemma Vizcarro. Una altra part de l'antic material de prospecció es conserva a la rectoria de Rubí, on vam rebre l'ajuda de Jordi Vilalta com a representant del Museu de Rubí (Fundació Museu - Biblioteca de Rubí). Algunes novetats epigràfiques de gran importància per a aquest treball procedents de Can Tintorer, Can Pedrerol i Rubí ens han estat facilitades per Pere Bel Cano (Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí - Centre d'Estudis Rubinencs). Pere Bel va cedir aquest

conjunt de peces a dos museus de la localitat de Rubí: el Museu Municipal Castell Ecomuseu Urbà, on vam rebre el suport de Carme Fernández Ruiz, i el Museu Etnogràfic Vallhonrat, on ens van atendre Pere Vallhonrat i Guiu, Elsa Grau i Anna Vallhonrat. El nostre agraïment també és per a Ricard Alonso i Vicent (Àrea de Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament de Castellbisbal), que va posar-nos en contacte amb els propietaris de la masia de Can Pedrerol. A la masia hi ha dues àmfores senceres amb marques que ja van ser publicades per R. Pascual, de les quals vam rebre les fotografies de part de Rosa Maria Ferrer de Gomis. Volem agrair a l'arqueòloga Lourdes Moret, de l'empresa Arqueociència, que ens hagi deixat estudiar i publicar les dues marques en *dolia* aparegudes l'any 2004 a la part fructuària d'una vil·la romana localitzada a Can Pedrerol de Baix. El Museu d'Arqueologia de Catalunya posseeix un petit conjunt de segells de Can Tintorer i Can Pedrerol que s'ha de relacionar amb un lot més ampli de peces amb diferents procedències dins de Catalunya, seleccionades per R. Pascual als anys setanta per a fer l'anàlisi petrogràfica de les pastes en el laboratori del llavors anomenat Museo Arqueológico de Barcelona (Pascual, 1977, p. 47, nota 2; Pascual i Villate, 1975). El mes de juny visitarem el Museu Arqueològic de Montjuïc per a dibuixar i fotografiar aquest material, que va ser posat a la nostra disposició per Teresa Carreras Rossell (conservadora del Museu) i Ramon Buxó Capdevila (arqueòleg del Museu). L'empresa d'arqueologia Atics ens va posar en contacte amb l'arqueòleg Òscar Matas i Pareja, que l'any 2001 va dirigir la darrera intervenció a Can Tintorer i va recollir-hi una in-

teressantíssima marca a dues línies, a hores d'ara la troballa més recent d'aquesta terrisseria. El centenar de segells recollits al Barri Antic de la localitat de Sant Boi de Llobregat, des de les excavacions de J. C. Serra Ràfols als anys cinquanta fins al dia d'avui, es troben dipositats al Museu de Sant Boi de Llobregat. Amb la incansable ajuda de la seva directora, Maria-Lledó Barreda i Casanova, ha estat possible assolir aquesta significativa xifra de materials, tan important per a conèixer les activitats comercials del nucli romà de Sant Boi. A més, volem agrair a Albert López Mullor (arqueòleg de la Diputació de Barcelona) el suport rebut per a l'estudi de les marques d'àmfora de la terrisseria existent sota les restes de l'edifici romà termal de Sant Boi. Des de fa molts anys, membres del Grup d'Estudis i Recerques de Sant Vicenç dels Horts han anat recuperant *in extremis* materials amforals dispersos que anaven sortint a la llum sota el casc antic d'aquesta localitat. Els segells, que ja van ser publicats (Caralt, Molist i Sagristà, 1989), els vam tornar a estudiar a l'Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts, del carrer Torres i Bages, gràcies a l'ajuda de Roser Calpe Andreo (responsable de l'Arxiu). Els treballs dels darrers anys a Sant Vicenç dels Horts han posat al descobert, per primera vegada, les estructures romanes d'aquest destacat centre productor d'àmfores Pascual 1 i Dressel 2-4, amb forns i potents nivells d'escombrera amb materials de rebuig. Entre els anys 2004 i 2006 hi va haver dues importants excavacions que ens han proporcionat prop de tres-cents segells. Ens referim a la intervenció del carrer de Francesc Moragas, duta a terme per l'empresa Codex (Ferrer Álvarez i Soberón Rodríguez, 2004), i a la de l'antic mercat municipal, feta per

Arqueociència (Morera, 2008). L'abundant material epigràfic es troba dipositat al Servei d'Atenció als Museus de Girona (SAM Girona), conegut com a dipòsit de Pedret. Jordi Nogués Rovira (responsable del SAM Girona), a qui volem agrair de manera molt especial la seva ajuda, ens va facilitar directament la cerca i la consulta dels materials. Aquesta tasca va ser especialment lenta per causa de la gran quantitat de caixes de material ceràmic dipositat, i es va dur a terme amb la col·laboració de l'investigador Eduard Garrote Sayó. Finalment, també volem agrair a Josep Maria Solias i Arís (director del Museu de l'Hospitalet), Juana María Huélamo Gabaldón (tècnica de Patrimoni Cultural de l'Ajuntament de Viladecans) i Yanira Carretero (Àgora Restauracions), l'estudi de la marca d'àmfora provinent de les Sorres del delta del Llobregat.

Per acabar, no voldríem finalitzar sense fer una menció especial de tots els investigadors que ens han donat el seu suport científic amb comentaris sobre temes puntuals d'extraordinària importància per a aquest treball: Isabel Rodà de Llanza (ICAC), Joaquín Ruiz de Arbulo (ICAC), Diana Gorostidi Pi (ICAC), Josep Maria Macias Solé (ICAC), Ramon Jàrraga Domínguez (ICAC), Marta Prevosti Monclús (ICAC), Josep Maria Pallet Martínez (ICAC), Jordi López Vilar (ICAC), Anna Gutiérrez Garcia-Moreno (ICAC), Horacio González Cesteros (ICAC), Verònica Martínez Ferreras (ERAAUB), Víctor Revilla Calvo (CEIPAC), Pere Izquierdo i Tugas, Jordi Morera Camprubí (Arqueociència), Antonio M. Sáez Romero (Universitat Abdelmalek Essaadi), José Ángel Zamora López (CSIC), Darío Bernal Casasola (Universitat de Cadis) i Albert Martín Menéndez (Ajuntament de Cabrera de Mar).